

Anmälan mot Kriminalvården, häktet Västerås, om behandlingen av dömd, som förvarats i häktet i avvaktan på anstaltsplacering, m.m.

Anmälan

I en anmälan, som kom in till JO den 10 juni 2008, framförde AA klagomål mot Kriminalvården. Av anmälan framgick att AA hade dömts till ett fängelsestraff och att hon, innan hon förpassades till kriminalvårdsanstalt, tillfälligt hade varit placerad i häktet Västerås. Enligt AA hade Kriminalvården inte haft fog för att begära henne förpassad. AA var också kritisk till hur hon hade bemötts i häktet. Hon uppgav att hon inte hade fått se på TV eller läsa tidningar, att hon knappt hade fått gå på toaletten eller ta emot besök och endast i mycket begränsad omfattning haft möjlighet att vara utomhus. AA uppgav också att hon blivit hånfullt bemött i olika avseenden av personalen i häktet.

Utredning

Utdrag ur Kriminalvårdens klientadministrativa system (KLAS) och föreläggande-register begärdes in och granskades. Kriminalvården anmodades därefter att yttra sig över vad AA hade framfört. I sitt remissvar anförde Kriminalvården (Region Mitt), genom regionchefen BB, följande.

Kriminalvården har inhämtat upplysningar från Kriminalvårdsinspektör CC. Han anför följande.

AA ankom häktet Västerås skärtorsdagen den 5 april 2007 klockan 20.50 efter att ha varit efterlyst för att avtjäna ett fängelsestraff. AA placerades efter inskrivningen i en ordinarie häktescell med sedvanlig utrustning. AA var inte belagd med restriktioner och har inte förhindrats att se på TV eller läsa tidningar. Alla intagna tillfrågas varje morgon om de vill ha promenad under dagen och ingen förvägras att utnyttja sin rättighet till minst 1 timme utevistelse per dag.

När det gäller mat så tillfrågas klienten i samband med inskrivningen om denne har särskilda krav vad avser kosten. Initialt kan det som i detta fall vara svårt att hinna beställa vegetarisk mat så att den kan levereras omgående, men då ser häktet till att alternativ erbjuds som t.ex., råkost, frukt, filmjolk, bröd etc.

Häktet får maten levererad från anstalten Tillberga varje dag så normalt brukar det inte innebära några problem att anpassa beställningen efter de behov som föreligger.

När det gäller övriga påståenden avseende personalens bemötande har CC svårt att i detalj kommentera detta, han kan bara säga att personalen alltid försöker skapa goda relationer med de klienter de hanterar och försöker hjälpa de häktade så långt det

bara är möjligt. Den personal som arbetade under denna helg och fortfarande arbetar vid häktet Västerås kan inte erinra sig sina kontakter med AA.

Av befintlig dokumentation som föreligger finns noterat telefonnummer till närmast anhörig, hemnummer samt telefonnummer till sommarstugan för att kunna nå de vänner som hade hand om AA:s son. Detta visar på att häktet försökt vara AA behjälplig med åtminstone denna kommunikation.

Vad avser dagen för transport till anstalt så är häktet beroende av när TPT kan genomföra transporten och det kan hända att TPT flyttar avresedag av olika orsaker.

Häktet kan bara beklaga att AA upplevt att hon inte behandlats på ett tillräckligt humant sätt, men efter att ha gått igenom befintlig dokumentation, kan inte häktet se att de inte följt de normala rutiner som föreligger i samband med omhändertagande av frihetsberövade personer.

Kriminalvårdens bedömning

AA förvarades tillfälligt i häkte i avvaktan på förpassning till anstalt för ett och ett halvt år sedan. Hennes uppgifter om bemötandet i häktet i anmälan rör i huvudsak den vardagliga kontakten mellan personal och intagna i häktet som inte dokumenteras. Häktet Västerås har beskrivit hur de hanterar intagna. Hennes vistelse i häktet var under en kort period för över ett år sedan varför det svårligen kan krävas att den personal som tjänstgjorde under perioden, närmare kan redogöra för hanteringen av AA.

Eftersom AA ankom kvällen innan en långhelg så är det inte anmärkningsvärt att hon inte erhållit tillstånd att ringa via Intik under sin korta vistelse i häktet. Uppgifterna i anmälan bekräftar dock att AA varit i kontakt med, i vart fall, sin son under vistelsen i häktet.

AA kommenterade remissvaret. Hon begärde också skadestånd för det inträffade.

I en förnyad remiss anmodades Kriminalvården att yttra sig även avseende förpassningen av AA. I sitt remissvar anförde Kriminalvården (Region Mitt), genom regionchefen BB, bl.a. följande.

Den 13 april 2006 undanröjde Västmanlands TR en villkorlig dom med samhällstjänst som meddelats AA den 8 juni 2005. Beslutet om undanröjande vann laga kraft den 4 maj 2006. Information om intensivövervakning med elektronisk kontroll skickades den 22 maj 2006. Brevet med informationen kom åter i retur till Kriminalvården med meddelandet att adressaten flyttat utan eftersändning. Kontroll i SPAR visade ingen annan adress än den frivården Västerås hade tillgång till. Information om anstaltsplacering skickades den 11 juli 2006. Ett föreläggande om inställelse i anstalt expedierades genom ett rekommenderat brev den 16 augusti 2006. Det rekommenderade brevet skickades tillbaka till frivården med meddelandet att adressaten avflyttat utan eftersändning varför frivården skickade en förpassningsbegäran den 22 augusti 2006 till polisen. En förfrågan skickades till polisen den 14 december 2006. Polisen svarade på förfrågan den 12 mars 2007 och uppgav att AA inte påträffats. Hon greps sedan den 5 april.

Författningsbestämmelser

Enligt 10 § Lag (1974:202) – beräkning av strafftid m.m. skall Kriminalvården, om den som skall undergå fängelse icke är häktad eller intagen i kriminalvårdsanstalt när domen enligt 2 § första stycket får verkställas, förelägga honom att senast viss dag inställa sig vid den kriminalvårdsanstalt, där domen skall verkställas. Om den dömde inte efterkommer eller inte kan nås av föreläggande enligt första stycket eller om fara föreligger för detta, skall polismyndigheten i den ort där han vistas på begäran av Kriminalvården låta förpassa honom till anstalten.

Av de allmänna råden till 31 § Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna om doms befördran till verkställighet samt straffidsberäkning m.m., KVFS 2008:1, framgår

att en begäran om förpassning ska som regel inte utfärdas förrän den tidpunkt för den dömdes inställelse i anstalt som har angivits i inställelsebeslutet har passerats.

Denna lydelse gällde från den 2 januari 2008. Tidigare föreskrifter och allmänna råd om doms befordran har inte berört frågan om när en förpassning ska utfärdas.

Kriminalvårdens bedömning

Vid den tidpunkt då frivården begärde att AA skulle förpassas till anstalt eller häkte så var Kriminalvårdens praxis att datumet för inställelse inte längre gällde om inte föreläggandet löstes ut av den dömden. Detta gällde även om i fall som detta när adressaten har avflyttat utan att någon ny adress fanns att tillgå. I dessa fall skulle den dömden då inställa sig omedelbart i anstalt och en förpassning utfärdades utan att avvakta den ursprungliga inställedagen.

I aktuellt ärende så införpassades AA först den 5 april 2007, sju och en halv månad efter att föreläggandet expedierats. Den tidpunkt som hade angivits i det ursprungliga inställelsebeslutet hade med råge passerats.

Frivården Västerås har hanterat förpassningen av AA enligt då gällande regelverk.

AA gavs tillfälle att yttra sig över remissvaret.

Bedömning

Kriminalvården har i remissvaren redogjort för de bestämmelser som är relevanta för bedömningen.

Av utredningen i ärendet framgår bl.a. följande. AA dömdes 2005 till villkorlig dom med samhällstjänst. Genom ett beslut den 13 april 2006 undanröjdes den villkorliga domen och påföljden för AA bestämdes i stället till fängelse en månad. Beslutet vann laga kraft den 4 maj 2006. Den 22 maj 2006 skickade frivården Västerås information till AA om möjligheten att ansöka om intensivövervakning med elektronisk kontroll. Brevet returnerades av posten med hänvisning till att AA avflyttat utan eftersändning. Den 24 maj 2006 överlämnades ärendet till handläggare för anstaltsplacering, sedan det efter kontroll i statens person- och adressregister (SPAR) konstaterats att det inte fanns någon alternativ adress att skicka informationen till. Den 16 augusti 2006 expedierade Kriminalvården beslut om inställelse i anstalt (inställelsebeslut). Kriminalvården begärde den 22 augusti 2006 AA förpassad. Som skäl uppgav Kriminalvården att AA avflyttat utan eftersändning och att inställelsebeslutet inte hade kvitterats ut. Enligt inställelsebeslutet skulle AA ha inställt sig i anstalten Ljustadalen den 6 oktober 2006. AA greps av polis den 5 april 2007 och fördes till häktet Västerås. Hon togs in i anstalten Ljustadalen den 11 april 2007.

Kriminalvården har enligt 10 § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid (strafftidslagen) möjlighet att begära förpassning på den grunden att den dömden inte kan nås av ett föreläggande om att inställa sig vid kriminalvårdsanstalt. Ett besked från posten om att den dömden avflyttat utan eftersändning får normalt anses innebära att denne inte kan nås. Jag har således inte några invändningar mot att Kriminalvården begärde AA förpassad. Jag vill dock tillägga att enligt nu gällande kriminalvårdsföreskrifter (KVFS 2008:1) ska som regel en begäran om förpassning inte utfärdas förrän den tidpunkt för den dömdes inställelse i anstalt som har angivits i inställelsebeslutet har passerats. AA begärdes förpassad den 22 augusti 2006 trots att hon enligt inställelsebeslutet inte skulle inställa sig vid anstalt förrän den 6

oktober samma år. I de vid den aktuella tidpunkten gällande föreskrifterna (KVFS 2006:28) berördes emellertid inte denna fråga.

När det gäller förvaringen av AA i häktet och behandlingen av henne där, vill jag anföra följande. Enligt 11 § strafftidslagen får den som ska förpassas till kriminalvårdsanstalt för att undergå påföljd, i anslutning härtill tillfälligt förvaras i allmänt häkte eller polisarrest i avvaktan på beslut om anstaltsplacering eller om det behövs med hänsyn till transportförhållandena. I förarbetena till bestämmelsen (1974:20 s. 77) uttalas att en sådan förvaring inte bör få pågå längre än någon eller några få dagar. Sex dagar, som det rör sig om i AA:s fall, framstår mot den bakgrunden som väl lång tid.

Utredningen i ärendet ger inte stöd åt AA:s påståenden om att hon blivit illa behandlad i häktet.

Vad som framkommit i övrigt föranleder inte något uttalande eller någon annan åtgärd från min sida.

JO är inte behörig att pröva skadeståndsanspråk.

Ärendet avslutas.